

Zavod za javno zdravlje "Timok" Zaječar

Sremska 13, 19000 Zaječar

e-mail: timok@zavodzajecar.rs; www.zavodzajecar.rs

žiro račun 840-250667-71; matični broj 07147929; šifra delatnosti 8690; PIB 101327330
centrala: +38119422477, +38119422543; faks: +38119442236; računovodstvo: +38119425659;

СЕРТИФИКАЦИЈА
СИСТЕМА ЗАШТИТЕ
ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
"ТИМОК" ЗАЈЕЧАР
Број: 5053/22
17.11.2022 год.
ЗАЈЕЧАР

OPŠTINA SOKOBANJA

ODELJENJE ZA URBANIZAM, LOKALNO-EKONOMSKI RAZVOJ I ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Ružica Jocić

Predmet: Aeropalinološki izveštaj za Sokobanju i okolinu za 2022. godinu

Na neophonost monitoringa polena suspendovanog u vazduhu ukazala je Svetska zdravstvena organizacija (WHO) zvaničnim zaključcima sastanka na temu "Phenology and Human Health: Allergic Disorders" koji je održan u Rimu 2003. godine. WHO potvrđuje da je aeropolen bitan uzročnik alergijskih reakcija tokom poslednjih 50 godina, a rezultati monitoringa aeropolena omogućavaju proučavanje, prevenciju, dijagnostiku pa i lečenje alergija prouzrokovanih polenom u vazduhu.

U Srbiji se polen zbog negativnog i štetnog uticaja na zdravlje, karakteriše kao polutant emitovan iz prirode. Jedan od načina da se na neposredan način pomogne osobama alergičnim na polen (koji je preporučen od WHO) je organizovanje i sprovođenje kontinuiranog merenja koncentracije polena u vazduhu.

Vremenski period kontinuiranog uzimanja uzoraka, za ovu godinu u Sokobanji počeo je, po preporuci Agencije za zaštitu životne sredine RS, 31.01.2022. godine, odnosno od 5. kalendarske nedelje, i trajao je do početka novembra, odnosno, zaključno sa 43. kalendarskom nedeljom. S obzirom da imamo merenja koncentracije alergena polena na godišnjem nivou, po završenoj sezoni polinacije izrađuje se aeropalinološki izveštaj za Sokobanju i okolinu za 2022. godinu (Tabela 1). Na osnovu aeropalinološkog izveštaja može se predvideti i dati prognoza u vezi polinacije za sledeću mernu sezonu.

Jednogodišnja merenja ne mogu da daju pravu sliku i karakteristike polinacije na godišnjem nivou, koja u mnogome zavisi od niza ekoloških faktora sredine koji su vrlo promenljivi tokom godine. Shodno tome, merenja na jednoj teritoriji treba da traju 5-10 godina da bi se dobila realna slika o polinaciji na osnovu koje možemo da predvidimo i damo prognozu polenisanja unapred. Ovaj način izveštavanja građanstva, koji inače imaju problema sa alergijama, imao bi veliku ulogu u prevenciji.

Na osnovu tabelarnog izveštaja, Aeropalinološkog izveštaja (Tabela 1) možemo konstatovati da su zastupljene sve tri sezone polinacije (sezona polinacije drvenastih biljaka, sezona polinacije trava i sezona polinacije korovskih vrsta), koje se međusobno preklapaju.

Od drvenastih vrsta, **leska** prva počinje sa polinacijom. Leska je počela sa polinacijom u 5. kalendarskoj nedelji (februar) sa vrednostima iznad maksimalno dozvoljenih koncentracija 6 dana.

Polen **tise, tuje i čempresa**, bio je zastupljen tokom cele merne sezone, sa vrednostima iznad maksimalno dozvoljenih koncentracija 14 dana. Polen ovih vrsta spada u umerene alergene.

Polen **breze**, kao najjači alergen među drvenastim vrstama, je bio u povećanim koncentracijama 4 dana.

Polen **graba** je bio u povećanim koncentracijama 3 dana.

Polen **bukve** je bio u povećanim koncentracijama 3 dana.

Ostale drvenaste vrste (**brest, topola, javor, orah, vrba, platan, lipa**) su polenisale sa vrednostima koncentracija polena ispod MDK.

Polinacija **četinara** je bila zastupljena tokom cele merne sezone, vrednosti koncentracije ove grupe polena su bile u povećanim koncentracijama 3 dana.

Polen **trave**, kao jak alergen, nije bio u povećanim koncentracijama.

Polen **ambrozije** (korovske vrste), i najjači alergen među alergenim biljkama, je bio u povećanim koncentracijama 2 dana u drugoj polovini avgusta.

Kopriva koja takođe spada u korovske vrste ima najduži period cvetanja i polenisanja. Polen ove vrste nije bio u povećanim koncentracijama. Polen koprive spada u slabe alergene, ali ako se nađe u kombinaciji sa jakim alergenom (kao što su polen trave i polen ambrozije) može da pojača alergeno dejstvo.

Polen **bokvice, konoplje, štira, pepuljuge, pelina i kiselice**, beležen je tokom celog ovog perioda. U junu i julu se javljaju sporadično, dok ih u vazduhu tokom avgusta ima više, ali koncentracije polena navedenih korova, nisu ni u jednom trenutku prešle granične vrednosti.

U danima kada je povećana koncentracija polenovih zrna, predlažu se sledeće **mere prevencije** :

- ispitati na koji polen biljaka ste alergični,
- slušati vremensku prognozu i prema njoj organizovati aktivnosti (u period kada je povećana vlažnost vazduha, kada je vreme kišovito, sa susnežicom ili snegom tada je u atmosferi manje polenovih zrna)
- tokom sezone cvetanja biljaka, na čiji polen smo alergični, treba što više boraviti u zatvorenom prostoru,
- uzimati lekove po preporuci lekara, većina medikamenata najbolje deluje ako se primene pre pojave simptoma,
- imati na umu da su dani sa niskom relativnom vlažnošću vazduha i slabim vetrom izrazito pogodni za oslobađanje polena u vazduhu,
- nositi naočare za sunce da bi smo zaštitili oči od polena,
- držati zatvorene prozore na kući, a posebno na kolima,

- za hlađenje i provetravanje prostora koristiti klima uređaje,
- da bi ste odstranili polen sa kože i kose preporučuje se tuširanje, često umivanje lica i oči, nosne šupljine posle boravka u prirodi isprati fiziološkim rastvorom,
- izbegavati sušenje veša na otvorenom,
- izbegavati šetnju kroz zatravljene i zakorovljene površine ako znate da ste alergični na travu i neku vrstu korova,
- ne kosite travnjake,
- pacijenti koji i uprkos primeni mera predostrožnosti imaju jake alergijske simptome treba da se jave svom izabranom lekaru.

Prilog: Aeropalinološki izveštaj za Sokobanju i okolinu za 2022.god. (Tabela 1)

Izveštaj sačinili:

dr med. Dijana Miljković, spec.higijene,

Ivana Sokić, dipl.inž.zžs

Srđan Đergović, dijetetičar

Načelnik centra za higijenu i humanu ekologiju

Miona Veličković, spec. sanitarne hemije

Zaječar, 17.11.2022. god.

Табела 1. Аеропалинолошки извештај за Сокобању и околину за 2022. годину

		Недеља у календарској години																																						
Алерген	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	
Леска		1	4	1																																				
Јова																																								
Тисе, Чемпреси				5	1			1		5	1	1																												
Брест																																								
Топола																																								
Јавор																																								
Врба															1																									
Јасен											1																													
Бреза										2	2																													
Граб										1				2																										
Платан																																								
Орах																																								
Храст																																								
Бор															3																									
Конопља																																								
Траве																																								
Липа																																								
Боквица																																								
Киселица																																								
Коприва																																								
Пепељуга, Штир																																								
Пелин																																								
Амброзија																																								
Дуд																																								
Буква															3																									

Легенда:
 Жута боја означава да су константоване концентрације полена испод критичних вредности

 Зелена боја означава да концентрација полена прелази критичне вредности док број означава колико дана у току недеље концентрација полена прелази критичну вредност